

Amb Josep Maria Fontanet (Santa Coloma de Farners, 1955) ens coneixem des de sempre i ens veiem gairebé cada dia però, tot i això, ens hem citat al seu taller a tocar de la plaça Major de Santa Coloma: un taller ample, sota teulat, ordenat i lluminós, amb espais per al cavallet i per a les butaques on ens acomodem; un taller on els gats han estat sempre presents i des d'on es pot compulsar el batec de la vida ciutadana compassada inexorablement pel toc de les campanes del cloquer parroquial veí. Recórrer-ne l'obra vol pau i aprofundir en els misteris de la llum projectada des d'una bombeta, des d'una làmpada, des de l'interior d'una pantalla de plasma de leds. La seva obra ha evolucionat seguint tota mena de tècniques (en un primer moment, l'escultura en pedra i la instal·lació o la *performance*), però és en la pintura on s'estabilitza, en la pintura de la llum elèctrica industrial.

Fontanet de llum

«Cap claredat no dorm.» PAUL CELAN

Text > SEBASTIÀ GODAY

>> Llum sobirana, 2014. 89 × 116 cm. (Autoria: SEBASTIÀ GODAY)

>> Temps de sega, 2019. Oli sobre tela, 89 x 116 cm. (Autoria: JOSEP MARIA FONTANET)

No és gaire fàcil establir una classificació en el conjunt de l'obra de Josep Maria Fontanet o triar-ne un inici clar; potser l'escultura de l'any 1996 visible a l'entrada més concorreguda de Santa Coloma de Farners, una peça inscrita en un festival d'art al carrer anomenada *Pedra i aigua*, en la qual Fontanet juga amb tres materials escultòrics gairebé indestructibles: l'acer patinable, la pedra i el buit. És una representació escultòrica del riu i la muntanya que delimiten Santa Coloma; una escultura que barreja conceptes: des de l'hiperrealisme de la pedra fins a l'al·lègòrica fluència de l'aigua evidenciada pel buit. Van ser uns primers passos artístics que no gaire més tard varen arrelar en una vertadera passió per la pintura i, gairebé en exclusivitat, per la problemàtica de la llum, de les fonts de llums, per la incandescència de les bombetes entre l'obscuritat, la resplendor de la lluna plena o l'ocàs de la llum del sol. Sabem que no és un problema d'ara: genis de la història de la pintura ja van anomenar *tenebrisme* els clarobscurs violents de Caravaggio o els més dolços de

Georges de La Tour, on cada escena, cada personatge, posseïa una degradació lumínica segons fos de la llum exterior o d'una lluminària simple, com una espelma o un llum d'oli. D'una banda, eren uns problemes tècnics que calia resoldre, i de l'altra,

la pintura començava a emmarcar-se en la realitat humana quotidiana, lluny de mitologies i esplendors bíbliques o reials. Josep Maria Fontanet s'ha aplicat a fer protagonista de la seva producció artística, gairebé al cent per cent, el que ens permeten veure els punts de llum elèctric des de l'obscuritat nocturna més tancada. N'és un bon exemple el quadre *Nocturn núm. 1*, en què en una negra nit emergeix un decorat sortit dels punts de llum de sodi o fluorescents públics. Tant l'artista com jo mateix sabem que és un punt concret del parc de Sant Salvador de Santa Coloma, però per a qui no conegui l'entorn, l'obra ens remet a un paisatge carregat de misteri, potser de silenci, o a un decorat per cometre un tipus de malvestat i així començar a desenvolupar, mentalment, una història negra. És un paisatge urbà ròneg o la porta a un jardí urbà magnífic? Crec que és en aquesta ambigüitat per on s'entra i es permet que l'artista treballi en una gamma de colors freds i inquietants. En la producció artística d'aquests anys, el joc entre l'enllumenat públic s'ha contrarestat amb escenes urbanes que, sense personatges humans, han revalorat els racons colomencs que podrien haver estat de qualsevol

>> Temps de córrer, 2019. Oli sobre tela, 89 x 116 cm. (Autoria: JOSEP MARIA FONTANET)

>> Nocturn núm. 1, 2011. 81 x 100 cm. (Autoria: JOSEP MARIA FONTANET)

altre poble. La llum fa visible, la llum recorre geografies urbanes, la tenebra escull fibres de llum, fibres de realitat, i tota la resta esdevé opaca, oculta, inexistent.

Les fonts de llum com les bombetes, les làmpades o els llums domèstics han estat, també, investigats per Josep Maria Fontanet per tal d'esbrinar, en plena foscor, quins efectes proposen en l'entorn on s'ubiquen; els resultats evidentment depenen de si la llum s'encara des d'una posició central o de dominació o viceversa; en uns casos les pintures no deixen de ser enlluernaments instantanis, en altres, potser més matissats i tangibles, es converteixen en significatives natures mortes on fer palès quelcom carregat amb diferents graus d'emotivitat o d'encanteri.

En la seva producció actual, Fontanet s'encara amb el problema de la llum artificial més enllà de l'electri-

catat, reflexionant sobre el poder de les realitats inexistent creades des de distints focus; unes realitats que es tradueixen després de fer córrer el fluid elèctric entre tota mena de xips i díodes, per no estendre'ns en el llençatge de les tecnologies més recents. Són pintures executades sobre pantalles estretes d'ordinadors, de petits telèfons o de televisors de gran qualitat; unes pantalles que a través de tecnologia emeten, des de dintre, llums informatives que formen relats aparentment perfectes, missatges o narratives en què tot es lubrifica segons estàndards programats, propagandes intenses en direccions, sovint, insolubles; unes imatges que repiquen i repiquen metrantallant conceptes o missatges. És el corrent elèctric el que ens deforma o són distorsions pixelades

>> Pedra i aigua, 1996. *Pedra i acer patinable*, 100 x 100 x 14 cm. (Autoria: SEBASTIÀ GODAY)

>> Les fulles grogues, 2020. 146 x 89 cm. (Autoria: JOSEP MARIA FONTANET)

En la seva producció actual, Fontanet s'encara amb el problema de la llum artificial més enllà de l'electricitat

per falta de senyal cognitiu, de voluntat correctora? O és simplement una interferència ocasional? Entre d'altres, aquests són els interrogants que Fontanet tracta de mostrar-nos amb obres com *Temps de sega* o *Temps de córrer*, en les quals les imatges es barregen curtcircuitades propulsades pel corrent elèctric, però instigades per qui i des d'on? I és en aquest aiguabarreig tan potent en què Fontanet incideix en la nostra incapacitat, ara per ara, de saber-nos desprendre de tota la velocitat visual que se'ns reclama o a la qual se'ns obliga.

Amb Josep Maria ens trobem sovint passejant al voltant del parc de Sant Salvador, parlem de l'actualitat més propera, dels problemes més o menys desagradables de l'edat i, moltes vegades, ens remuntem al temps en què potser ens preocupaven elements externs no pas gaire edificants que ens obligaven a passar tardes senceres escoltant Pink Floyd, o a les trobades a la facultat on ell cursava la llicenciatura en filosofia i em resumia conceptes que no sé si mai vaig entendre del tot (aprofito per desvelar-li que l'epígraf inicial, l'he manllevat d'una antologia de poemes de Feliu Formosa, i que el va traduir ell mateix, així com per dir-li que coincidim a pensar que Paul Celan avui dia encara ens és un poeta indesxifrable). Sovint rememorem quan, amb un amic comú, vàrem descobrir la profunditat lírica de Joan Vinyoli en els seus versos de 1975: «Encenc | el llum perquè la nit s'acaba», probablement un immillorable catalitzador per definir els viaranyes i les foscúries pels quals s'encaminen els pinzells de Fontanet, que ens instal·la llum al cor de les ombres.

Per saber-ne més

<https://www.facebook.com/jmfontanetsureda>

<https://www.pinterest.es/jmfontanet>